This text was downloaded from http://georgianmanuscripts.uk/, where you can also find other texts of the Wardrops' Collection Online (WCO). It is published within the framework of the joint research programme of the University of Oxford and SRNSFG in Georgian Studies, under a CC BY-NC-SA 3.0 licence.

CATALOGUE OF THE WARDROP COLLECTION ONLINE — MS. Wardr. e. 1 Life of Saint Nisime ცხოვრება წმიდისა ნისიმესი c‘xovreba cmidisa nisimesi

Table of contents

1.

[Page 11]

1.1. ცხოჳ̃რება წ̃ისა ნისიმესი.

Ⴋაშინ თქუ̂ა მე წერილთა მრავალთა წარკლე წიგნები
სპარსეთით საბერძნეთად, დაკ̃დ წიგნები საბერძნეთით სპარ
სეთად, და აღკლი ქუ̃ჩლის საქმე ფ̃დ ალექსანდრიით, რ̃ იყო ბერი ერთი
შუ̃ჩნიერი, და კურთხეული და ყ̃ითურთ შემკობილი საქმითა ყო|უ
ლითა და იგი [...] და ეკკლესიასა ალექსანდრიისასა:

Ⴃა [...] მრავალთა, მედა იგი წარუ̂ედით საჴმრისათ̃ჳ
მაშინ იწ̃ტო დამრქუ̂ა მე :

Ⴂნებავს მე რა' მიგითხრა რაჶმე ხ̃შე ვარქუ̂ ჰე თქუ̃მა-
......რც. გნებავს და ჩ̃ნ ჴდოდით გზასა მაშინ აღიღო პირი და ა-
მზავ მიყო და მითხრობდა კაცთა წ̃თასა, რ̃ნი იყუ̃ნეს ქუ̃ჩყანასა
ჩუ̃ჩნსა აწ̃ მე ჴყავ მათთ'ა და მესმა მათგან ცხოვრება მამათა რ̃ნი
იყუ̃ნეს ქუ̃ჩტანასა მათსა დამე ვარქუ̂ მას ჰე მამათა:

Ⴋაშინ სულთ-ითქუ̃ნა დატიროდა ცრემლითა დამრ-
ქუ̂ა მე.

ჵ შვილო ჩემო გითხრა შ̃ნ საფასე ერთი იყო ჩემთა' სუ-
ლიერი, და უთმინოებითა შემითა წარვსწყმიდნე, ვ̃ა მესმა სიტყუ̂ა
ესე ტრფილ-ჴქმენ რა' ვჰსცან მიზეზი, რ̃ა'რა საფასისა თქუ̂ა რა'
წავსწყმიდე მაშინ იწყო დათქუ̂ა ტირილითა მრავლითა ათორმეტსა
[...] ვმსახურე და, მე ეკკლესიასა ვ̃ა მე დღესა ესე მხედავ
[...]დ წ̃ა კკ̃ნა შ̃დ ცისკრისა ლოცჳსა, და გალობისა განშორ-
[...]წარჴდა ყ̃ი ერი საყოფელად თვისად, და დავშთი მე დამეს-
[...] მარტოდ, და დავვშენით ვარნ. ეკკლესისანი გარეგანი

[Page 12]

დაშინანი, და ჴკრძალენით დაჴწყეთ რა’ შევკაზმოთ ეკკლესია და-
საკურთხეველი ჟამისწირვად დღისა მის თჳს წ̃სა აღდგომისა[
თუ̂ისა ჩ̃ნისა ႨჃ ႵႱა’, რ̃ ჳღ|უსება იყო, დავჴდებით კანდლებსა
დაეზოებსა რა’ განვაშვენოთ წა’ეკკლესია დღისა მისთჳს დადებულ-
ისა მაშინ ვარქუ̂ ძმასა მას შჳლო მოვედ, და შევკაზმოთ ჭურჭელნი’
ეკკლესიისა და განჳსუენოთ მცირედ, დაგუეცა [...] სა.მე [...] სული
ა’რაჳს ეყნოსა კაცთაგან მისებრიჳ ყ̃დუ ს ჩ̃ნ გუშინ’და დაგუ̃ჩგონა ნ [...]-
უ̃ჩ სახლსა საკმეველისასა შეედვა ცეცხლი, ვ̃ ჩ̃ნ გულსა უტყოდით
მაშინვ̃ გუ̃ჩსმა შინათ.. გამო რ̃ გუტყოდა ძმანო, [...] [...] [...]
სართ მეცა ვარ თქუ̂ენებრიჳ:

Ⴃა ესე სული სულნელებისა არს მაშინ მივედ დაგანხაღეკა-
რო საჭურჭლისა ეკკლესიისა რ̃ ჳხილო რაჲ მიზემი აეს,
დაჳხილე ნათელი დიდი უფროს მზისა მუ̂ალისა და კაცი ბერი თაყუ̂ანის-
ცემით ილოცჳდა დაგანეპყრნეს ხელნი ზეცაც დაშ̃დ მცირედ იქმნდა ხილ
ვა მისი, მსგავსად ალისა ცეცხლისა, და სახე მისი ვ̃ ანგელოზი [...]
დაიყო ხილვა მისი საზარელ ნ მე დამეცა შიში ვ̃ მიხილა მე რ̃ შემე-
შინა დააცადა ლოცუ̂ა დამრქუ̂ა მეცა კაცი ვარ ნუ გეშინინ სიწმიდისა
უმიებ შენგან, და შიშითა ფ̃დითა მიუც ჴორცი დასისხლი წმიდა რ̃ უზიარნ
დამუნთქუ̃ჩსუ მ̃დ ზიარების აღჳ [...] ხუნა [...] [...] რ̃[...]
მას, ხ̃შან მისწრო დაგანჳდა გარდ ეზოდ დამიუწია აწ ვარქუ̂ შენ [...]
და მიიხუ̃ჩნ ორნი ესე სეფისკუ̃ჩრი ევლოგიად შენთანა:

Ⴞ̃შან მექუ̂ამე საკმარი ჩემი მიმიღებიეს არამედ [...] [...] [...]

[Page 13]

რათა აღჳლო შ̃ნგან ევლოგია მომეცმე სიმინდი მხჳმელად საწყ-
აული ორიქსესტისა დანახე მეოთხედი ღჳნო ზედაშედ ორ̃ მწ̃ მიჴ-
მეს იგი, და ვარქუ̂ მას, ჰე უფალო მიგცე შენ, მაშინ წარვედ წის-
ქჳლსათანა, და მოვართუ̂ მას სახარი თჳსი, დამან ვითარცა მიიღო
მრქუ̂ა მე შემინდევ ძმაო, და მომართ.უ̂ კარსა თანა ქალაქისათა, და მე ვარქუ̂
ჰე, უკეთუ სათნო გიჩნს მე მოგყვე ადგილადცა შენადმდე, დაგანვედ
მისთანა დავარქუ̂ მას, მაუწყე მე უ̃რ, რასათჳს გიხმს ეგე, და მრქუ̂ა
მე ჩემო შვილო, რ̃ ჩემთანა არს ერი მძოვართა უდაბნოს და მე’ ვმსახუ-
რებ მათ და ვწეურჳ შესაწირავსა წლითი წლად, ერთგზის დღისა ამ-
ისათჳს წ̃სა რ̃ლ არს აღდგომა Ⴍ̃ჳა ჩ̃ნისა ႨჃ ႵႱი, დავარქუ̂ მას
რაოდენი არს რიცხჳ მათი ხ̃შან მრქუ̂ამე არ’ნ იგინი ოთხას, ხ̃შე-
ვკითხე რაზომ შორს არნ̃ აქეთ, და მრქუ̂ა მე :

Ⴍთხას ოდენ ფარასას, ხ̃შე ვარქუ̂ მას Ⴋიი, მამაო დღეს კჳრია-
კე არს აღდგომა Ⴍ̃ჳსა ოდეს მიიწიო მათთანა ამას სიშ-
რესა:

Ⴃა მრქუ̂ა მე ჵი', შჳლო არღარა აღმოგიკითხავსაა' რ̃ლი,
რქუ̂ა გაბრიილ [ა]ნგელოზმან Ⴖ̃ამან, წ̃ ქალწულისა მარიამს ვ̃დ
შჳ შენ სულისა მიერ წმისისა, რ̃ჲ'რ საჲთა შეუძლებელ არს.
წ [...] და მიჳნ..ნით კარსა, და ვ̃ა განვა [...] მრქუ̂ა მე მერმან
ნ̃ნ მომეც შჳლო, რ̃ლი ეგე გაქუს დაშენ უ [...] იქეც მშჳდობით,
ეკკლესიად მაშნ დაუტევე მშვდობაჲ დამოჳქეც ეკკლესიად, აწ გა
[...] [...]ბულჳქმენ რ̃ლ ესე მესმა მისგან :

[Page 14]

Ⴋაშინ ჳწყე მოცუ̂ად, და ვეძიებდი ღ̃თსაგან, რათა ცხო-
ველ-ჳყო წელსა სხუ̂ასა, რათა ჳხილო ბერი ესე და ვეკურთხო
მისგან, და ვ̃ა გასრულდა წელიწადი წარმოდგა წ̃ე ჩ̃ა დიდსა შაბათ-
სა ბერი იგი ვ̃ნლი, ხ̃შე განჳხარე, ვ̃ა ჳხილე მე იგი და მივეც
დ̃ზა ღ̃ა, აწ მოჳკითხეთ ურთიერთს:

Ⴋრქუ̂ა მე მომეც მე აწცა ვ̃ა მომეც.არ,ა, მე ვარქუ̂ ჰე, მე მხოლო მხი-
არილებით წარვედ დამოვართუ̂ მას მასწრაფლ საჴმარი იგი, ვ̃ა ჩუ̃ეულ
ჳყავ, და აღჳლე დაწარვყევ მას ვ̃ე კარადმდე ქალაქისა :

Ⴋაშინ ვევედრე, და ვარქუ̂ მას ჵიი, მამო ჰყავ ჩემთანა [...]
ული დაწარმიყუ̂ანე მე შენთანა, წმიდათა მათ მამათა თანა, რათ̃ა ჳ-
კურთხო მათგან :

Ⴋომიგო მე ბერმან და მრქუ̂ა მხიარულად, ჵიი შვილო სჯო-
ბს უკეთუ სადჯდე შუ̃ენიერად, დაუკეთუ კულა რამე ვერ ეგების
დაუნდესთუ ღ̃ა წარგიყუ̂ანო შენ წელსა სხუ̂ასა, რ̃ლი მოვალს :

Ⴞრ̃ლი მე გაზრახო შ̃ნ ჰყო, და ვ̃ა გარდახდა წელიწად [...]
ერთი რომელი მრქუ̂ა მე :

Ⴋოჳიდა ბერი იგი, და ვარქუ̂,ას უფალო რასა უკუ̃ჱ მა-
ზრახებს სიწმიდე შენი რ̃ლი იგი მიქადე ღირსი :

Ⴞ̃შან მრქუ̂ამე ვე'რ ეგების აწ რათამცა იქმნა ესე, და ვ̃ა ჰრქუ̂ა
დავ̃ა თქუ̂ა ისმინე ჩემო შჳლო ჩემო ა̃რ წარგიყუ̂ანებ შენ აწ ჩემთანა
დაა'რა მოჳდე დღესა შაბათსა, გარნა დღესა ხუთშაბათსა დიდსა
Ⴈ̃ა მაუწყამე დაგანმეშრა წარჳდა უდაბნოსა, ხ̃ში [...]

[Page 15]

კლესიად დამხუარულ-ჳყავ რათა განსრულდეს წელიწადი ესე მეს-
წრაფლ, რათა მოჳდე წმიდა იგი შენი, და წარმიყუ̂ანოს მისთანა ვ̃ა
იგი აღმითქუ̂ა :
ႣႠ ვ̃ა განსრულდა წელიწადი იგი ნებითა Ⴖ̃თსა ჩ̃ნისა Ⴈჳს,

Ⴕ️Ⴌითა, დამოჴდა დიდი ხუთშაბათი, შევკაზმე საკმარი ყლ რლსა
იგი ჩუჩ‌ულ-ჴყავ, და წული ჩემი განმზადებულ-იყო, რათა მოჴდეს
ბერი იგი წმიდა, ვ̃ აღმითქუ̂ა და დღესა ხუთშაბათსა დიდსა აჰამოჴ
და ბერი იგი წმიდა, დაგანჴხარემე მისთჳს სიხარულითა დიდითა, დამოჴ
კითხე იგი მწლედ შევტკბენით მშჴდობით, და ვარქუ̂ მას, ჵიი ამაღ რა-
სა ვეკურთხო მე მათგან ხ̃შან მრქუ̂ა აღდეგ: Ⴇაშინ მივრტყენ
წელნი ჩემნი, და განვძლიერდი სარწმუნოებითა დააღჴღე სახმარი ჩემი
დაწარვიყვ მამასა მას, დაჴხილე გზასა ვ̃ნავსა აჰყვანდა რითა ჴდი-
დოთ:

ႣႠ ვ̃ ვლეთ ჩ̃ ზომით მილ [...]იონი ერთი მექუ̂მე ბერმან
ვ̃ დ გაუწყებ შ̃ მიწევნულ-ვართ ადგილსა ჩ̃სა, და ვარქუ დ̃ ღ̃სი-
შორე რლ აჴსენე მსწრაფლ განევლთა’ მყის, დათქუ̂ა ბერმან ა’რა გარქუ̂ა პდ̃[...],
ვ̃ დ ა’რა რა შეუძლებელ-არს ღ̃საგან რათამცა ა’რა ყოს ნებათჳსი მსწრაფლ : Ⴃავა-
რქუ̂ მას ვყო მამაო. ხ̃შან მექუ̂მე დაჯედ გუჩ‌რდით კლდესა ამას რ̃ წ’ყ-
არო გამოსდის, და დადუმენ და დაიმალე რ̃’რაჴნ გნახს ყ̃ვე და ჰა იწ̃ტეს მო-
სლვად ყ̃თა მამათა თჳთოეულმან და შევდეს ტაძარსა ლოცვად :

Ⴇაშინ მოჴდა ბერი იგი წმიდა დამრქუ̂ა ნუ შეხუ̂ალ შ̃ ყ̃დ უკანა

[Page 16]

მათსა რათა ა’რა ცნან შენთვის, და ივლტოდიან და რლი გესმეს
დაიცილო, და იმარხე გულსა შ̃სა, დავყავ ვ̃ მამცნო მე ბერ-
მან, და ვ̃ წარხდა ჟამი მეცხრე იწყეს მამათა მოსლვად თითოდ
ვ̃ მრქუ̂ა მე დაჴხილე ყ̃სა თჳთოეულისა მათგანსა სახე იგი ვ̃
რ̃ მეხილვა ბერსა მას ზ̃პ̃ლსა რლი მოჴდა ჩემდა, და იგინი იყ-
უნეს კაცნი ჭ̃ნი რ̃ნი მომკუ̂დარ იყუნეს სოფლისაგან ა̃დ სულ
ნი მათნი ცხოველ ცათა შ̃:

ႠჃႠ იხილვებდა ჴორცი მათ თანა ყ̃ვე, ა̃დ ძარღჳ, და ტყაჳ ძუ̂ა
ლთა მათთა ზ̃, შევჴმარ-იყუნეს, და ხილვა მათი ვ̃ აჩრდილი და სა-
მოსელი მათი ვ̃ ძონძი ძველი :

Ⴃა ვ̃ შევჴდა ერთი მათგანი მოიკითხეს მამა და დასხდეს დუმილით
‹ႫႧ›
და ვ̃შეკრბეს ყ̃ნივე მაშინ ჴხილე ბერი ერთი დიდი, დაძველებული დღითა
ე̃თა წელთა სიმრავლისაგან დადრევილ-იყო ზურგი მისი, და მუჴლთა მისი
ჩაჩრილი იყო, და იყო ხილვა მისი, დას̃ლი სურნელი მიეფინებოდა უ̃თა ვ̃სა-
კმეველისა ფ̃დ სურნელისა:

Ⴃა ჴხილე მე უდაბნოსა მას აღმოსავალით ბრწყინუ̂ალება ფ̃დი
რლი განანათლებდა გულსა მათსა, და ზოგნი მათგანნი მსგავს იყ-
უნეს ანგელოზთა, დაჴხილე ბერი იგი დიდი მიყრდნობილი ორთა

არგანთა და ორთა ძმათა დაემჭირა ერთსა მარჯუჱნით, და ერთსა მა-
რცხენით :

Ⴛა ვა҃ იხილეს მამათა შესავალი აღდგეს ყნ҃ი ერთბამად, და თაყუ̂ა-
ნისცეს მას და იკითხეს დაიწყეს წე҃ მისა ჟამობად :
ჴ҃ოგი

[Page 17]

ჴ҃ოგი ჳდოდა მცირედ მცირედ უძლურებისაგან გუ̂ამისა ვდ҃ისა
შეიყუ̂ანეს წა҃ ეკკლესიასა, და იყო ეკკლესია იგი შეკრუ-
ლი კამარედად :

Ⴜაშინ იწყეს ჟამის წირჳსა გალობასა, ხ҃მე შვედ უკა-
ნასკნელ მათსა შეშინებული, და დავდეგ უკანასკნელი ყ҃თასა, რათა
ა’რაჳნ მნახოს მათგანმან, და ვა҃ ეზიარნოს მოიკითხნეს ერთმანერ-
თი მაშინღა მიხილეს მე, დაჰრქუ̂ა მამასახლისმან მოუწოდეთ,
ძმასა მას მსახურსა, და ვა҃ მოჳდა ჰრქუ̂ა მას, რასა მოაშურე,
ძმაზე ესე დამოიყუ̂ანე აქა მიუგო მან დაჰრქუ̂ა შემინდევ მე მამაო
ღნ҃ ჩნ҃ გამოგირჩივნა, და შეგ[ჱ]კრიბნა ადგილსა ამას. მან უწ-
ყის რ҃შრავალგზის დავაყენე ეგე, რა҃ ა’რა მოვიდეს ჩემთანა
და ა’რა შეიწყნარა ჩ҃ი :

Ⴜაშინ ჰრქუ̂ა მას მოუწოდე აქა ჩემდა, და ვა҃ მივედ
მას თანა, რ҃ლსა იგიწარყოლილ ჳყავ, და მიხილამე რ҃ვიძ-
რ[წოდი] შეშისაგან საკჳრუჱლებისა რ҃ლი ჳხილე, დამეს-
მა, რ҃ჳხილე ბრწყინუ̂ალება ზარი, და დიდება გამოუთქმელი,
და ჴმა საიდუმლორ҃ლი ა’რაჳს სადა სმენილ იყო, და ვა҃
მიწოდა წნ҃ მას თავმან მის კრებულისამან და მდუ̂ა ჴელი
თავსა, და მაკურთხა ნე. და ეგრეთ ყ҃თა მკითხეს ერთობით და მ-
რქუჱს წაევედ მშჳდობით, ღნ҃ წარგიმართეს სლვანი შენნი.
ხ҃შეთაყუ̂ანის-ვეც მათ, გამოვედ, და დავდეგ პ-ლსავე მას ადგილ-
სა წყაროსა მასთანა, და ვა҃ მიიღეს მამათა წა҃ საიდუმლო განჳდეს

[Page 18]

ყნ҃ი ერთბაშად, და დარჩა ბერი იგი მეცნიერი ჩ҃ი მარტო ვა҃ მიყო,
დათქუ̂ა მოვედ დაეზიარე, და ვა҃ ვეზიარე დამიგო მე საზრდელი დამრ-
ქუ̂ამე, ჭამე მამაო ნაშობი ღ҃სა დასუ წყალი დაგანესვენე მცირედ:
ჴ҃შე მიჳღე საზრდელი და შ҃დ ამისა მოჳდა, დავკითხე მე
სადა უკუჱ არიან წმიდანი მამანი მომიგო მან უკეთუმცა ა’რა ეხი-
ლვე მნ҃, აქა კაცი უცხო ა’რა წარჳდოდეს ა҃დ ღამესა ათევდეს ყოველ-
ნი ერთბამად, ხ҃აწ ჳნათგან გიხილეს შ҃ნ არრარა მოიქცევჳან აქაღა-
მისთევად იგინი, ვიდრემდის წარხჳდე მწუხრი მაშინ ვევედრე დავრქჳ:

Ⴒ҃ მამაო შემინდევ მე ღ҃სათჳს, და მაუწყე ჯნ უკუ҃ჱ ამას [...]
სახლისი თქუ҃ჱნ ზ҃ გინა ვ҃ შეკრბეს აქა ანუ რაჲ არს წესი მათი ანუ
სადა იყოფიან ანუ სადათ არს საზრდელი მათი, და ვ҃ ისწავეს დრეს ესე
წმიდა, და შეკრბეს ხ҃შან მრქუ҃ა მე გითხრა შენ საქმე ამათ წმიდათა:

Ⴂერი ესე რ҃ლი იხილე, რ҃ლნ იგი პირვეკად გაკურთხა, მამა სახლ-
ისი არს, ყ҃თა რ҃ნ იგი დაგ[ი]დვა ჴელი თავსა, პ҃დ არს გი ბუნებით ა’რა
მამაკაცნი ა҃დ დედაკაცნი, და არს ამას უდაბნოსა ჯამსა [...]
ელთა :-

Ⴇ҃ მესმა ესე გულის-ჴ҃-ვყავ ვ҃დ, არს იგი ასული მეფი
სა მეგჳპტელისა : Ⴙისიმე, დავარქუ҃ მაუწყე მე სრულიად ჯნ არს იგი
ხ҃შან მრქუ҃ა მე ჰე არს იგი ასული მეგჳპტელისა მეფისა Ⴙისიმე
ვ҃ მოჳდა ამას იდაბნოსა დადყო ორმეოცი წელი, და ვყაჳთ იგი წინ-
ამძღუ҃არ ჩ҃ნდა, ვ҃ გამოჳდა სახლისაგან, და დაუტევა ყ҃ დიდება
თჳსი დაწარჳდა უდაბნოს დადაყო ორმეოცი წელი, და იზრდებოდა

[Page 19]

მწუ҃ანეთაგან მციენართა, და სმიდა წყალსა კნინსა მაშინ იხილა თავი თჳსი
დაყუდებასა შ҃ გამოირჩია რათა წარჳდეს და დაითმინოს ყუ҃ჱდრება დამე-
უხაცხება, და ჭირი კაცთაგან დაწარჳდა ეგჳპტეს დაშეჳდა მონასტე-
რსა დედათასა, დადაყო მას შ҃ ორმეოცი წელი დასიტყჳთა ყოვლითა
მოთმინებითა ღუ҃აწლისათა, რ҃ ღუსრულა ღ҃ნ ნება, და იყოფოდა ყ҃ითა
სიმდაბლითა ყ҃თა მათ წელთა დაშურებოდა სიმდაბლითა შიმშილითა,
და წყურილითა დასიციჳთა დასიცხითა, და ითმინა ესე ყოველი Ⴇ҃Ⴑ
თვის. დაწუნობდეს მას ყ҃ნი მყოფნი მონასტრისანი, და ვ҃ განსრულდა
ღუ҃აწლი მისი, გამოუცხადა რ҃ნ საქმე მისი კეთილი ჴელია წ҃სა
პიტირუმისათა მაშინ წტყეს პატიჳს-ცემად მისა, ხ҃შან ა’რა თავსიდუ҃ა.
დაგანჳდა მონასტრით ფარულად, და უჩინო იქმნა მონასტრით დამოჳდა
უდაბნოსა ამას, და არს ესე აქა მრავით ჟამითგან და მე მ[ი]კრბეს 5 შიდანი
ესე მამანი დანუგეშის იცემენ ლოცჳსაგან მისისა, დაარიან იგინი წე-
სისა.. ზ҃ წ҃სა ანტონისსა, დასენაკები მათი ა’რა მოსავს ურთიერთას
[...] მათდა წესი რომელმაანცა იხილა მოყუ҃ასი თჳს გა-
რნა ერთგზის წელიწადსა მ҃[...], და ამას ღამესა წმიდასა შეკრბიან
და იხილიან ერთმანეთი :

ႭႺ ა’რა არს მათდა ჟამი ზიარებისა გარნა დიდსა ხუთშაათ
სა და კუ҃ალად უკეთუ რამე მოუჳდის გულის სიტყუ҃ა მიმო-
ლისაგან მტერისა მივიდიან ამის წ҃სა დაულოცის, და აღუმცირდის
დაგანუქარდის ლოცვითა ამის წმიდისათა, და ამას დღესა წ҃ ყოველ-
თა მამათა წმიდათა ულოცის დაგანისუ҃ჱნიან ბრძოლისა მისგან. ხ҃

[Page 20]

წელსა წირუჱ҃ლსა მოჳდიან, რ҃ჲწადოდა მამათა რათა აზიარ-
ნენ საიუმლსა დრესა კჳრიაკესა აღდგომასა ქ҃ჱ ღ҃ჲსა ჩ҃ნისა-
სა, და წარმომავლინეს შენდა, დამათ წელთა ვ҃დ მრქუჱ҃ს, მომარ
თჳ ჩუჱ҃ნ სახმარი რათა ა’რა დავშთეთ ჩუჱ҃ნ, ამას ორსა დღესა
უზიარებლად წიმიდასა საიდუმლოსა ქრისტესსა, და ამისთჳს მოვედ
შენდა დღესა ხუთშაბათსა, დაგაუწყო შენ ჵ’ი საყუ̂არელო რ҃ჲ’რა
საჭმრისათვჳს მოვედ შენდა, დღესა ხუთშაბათსა შემძლებელ-არს ღ҃ჲ
რათა მიუძღუ̂ანო საჭმარი მათი ანგელოზისა მ҃რ თჳსისა არამედ
ესრეთ სათნო იჩინა ჵ҃ნ, რათა ჴელითა შენითა გამოაცხადნეს საქ-
მე ესე ამათ ღირსთა, დაიჯერე შვილო ვ҃დ, შ҃დ დღისა ამის,
ა’რღარა იხილნეს ესენი თუ̂ალმან ადამიანთამან ყ҃დვე ვ҃დის მოჳ-
დეს ქ҃ჱ ღ҃ჲ ჩ҃ნი, დავკითხე უკუ҃ჱ, იციანაა’ დღე ესე წმიდა, დათქუ̂ა სუ-
ლი წმიდა აუწყებს მათ, რათა შეკრბეს ერთად, და ვ҃ჲ განთენა მოჳდა,
დამრქუ̂ამე გნებავსაა, რათა წარხჳდე ადგილად თჳსად დამე
ვარქუ̂ მას, ჰე უ҃ფ დამრქუ̂ა მე აღდეგ დაწარვედ მშვიდობით,
და ვ҃რ ვლე მილიონ ერთ. დამოჳკითხეთ ურთიერთას დაწარჳდა
ბერი იგი ადგილად თჳსად :

Ⴏ҃შე მივენდევ უ҃ჲ იჳ҃ს ქ҃სა, ლოცჳთა მათ წ҃თათა რათა მიმ-
იყუ̂ანოს ადგილსა ჩ҃ჲ თჳნიერ შრომისა, ვ҃რ მისრულ-ჳყავ ვით მე

[Page 21]

და წმიდა იგი, და ვიდოდი დაკჳრუჱ҃ბული რომელი ვიხილე და
⟨1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
⟩
..მესმა ღირსთა მათგან, და ჰა ჳპოვე კარსა ეკკლესიისა ჩემი-
სასა Ⴏ҃შე შევედ და ჳლოცე და თაყუ̂ნის-ვეც ღმერთსა დავმად-
ლობდი რომელმან ღირს მყომე ცოდჳლი ესე, რ҃ჳხილენ ესე
ჳთარნი წმიდანი, და მოჳლე ლოცუ̂ა მათი, და დავჯედ დაწერ-
მიუთხარ ესე ყოველი შჳლთა ეკკლესისა ჩემისათა, ხ҃შათ და-
უკჳრდა ესე ვითარი საქმე შ҃თა და ადიდებდეს ღმერთსა : Ⴛაშ҃დ

ამისა კუ̂ალად ჳლოცევდი, რათა მოჳდეს ბერი იგი დღესა მას აღ-
დგომასა Ⴓ̂ჩ̂სა, და მხსნელისა ჩ̂ნ̂ისა Ⴈ̂ჳ̂ს Ⴕ̂ს̂სა, წელსა
სხუ̂ასა რათა ჳკურთხო მას შ̂ნ̂: Ⴡ̂ა მიჳწიე ჟამსა მას ა’რა
მოვიდია, მაშინ მომეხსენა რა იგი თქუ̂ა, ვითარმედ
არღარა ჳხილო იგი. ყოვლადვე და ესეცა მომე ჴსენა რა.
იგი თქუ̂ა ვ̂დ̂ არა გინებს შენ წარსლუ̂ა მათთა’ო, რ̂Ⴀ̂ჯობს ჩუ̂Ⴘ̂-
ნთჳს რათა, და სდგე აქა, და გულის ჴმა-ვყავ ვ̂დ̂ წავრსწყმიდე
გან.დ მადლისა მათისა, რაჟამს ვერ’ დაჳთმინე ყოფა მათთანა:
მაშინ მეჩუ̂ენა ბერი იგი დამრქუ̂ა მე ნუ გულ კლებულ-ხარ
მამაო რ̂ესე ა’რა ჩემ მიერ იყო, ა̂დ̂ დაიჯერე რომელ გრქუ̂ა შენ
ეს’რეთ სათნო უჩნდა ქ̂ნ̂ რათა გამოცხადნეს შენ მიერ საქმე ესე ამათ
წმიდა’თა, და აწ̂ დ’აწ̂ერე რათა იყოს სახსენებელად მათ
წმიდათა რათა თვითხვიდენ მართლ მორწმუნენი შვი-
ლნი წმიდისა ეკკლესისანი მართლ მადიდებელნი,
მამისა და ძისა, და სულისა წმიდისანი: ႭႭ Ⴈ̂Ⴈ Ⴚ̂Ⴈ Ⴈ̂ႵႵ

[Page 22]

რომლისა
არს დიდება უ
კუნითი უ̂კ̂ე
რომლ’-
ისა არს დიდე-
ბა უკუნითი უკუ
ნისამდე ამ
ინ
..
,
ႭႴႠႡႭ ႨႨႭ [...] ႸႨ̃
ႺႨႨ[...]

[Page 23]

1.2. Cხოვრება და მოქალაქო-ბა ევფემიანესი და ძისა მისი სა ალექსისა კაცისა ღ̂ჩ̂სა Ⴂ̂ვ̂ხ̂ნ̂ მამაო:

Ⴓ ვინმე რომს ქალაქსა შ̂ნ̂, კაცი მორწმუნე, და მართალი
დამდიდარი ფ̂დ̂ და სახელი მისი ავფემიანე, ამას ესხნეს მონანი

[Page 24]

სამასნი სახელოვანნი დაშემოსილნი ხაზიდითა, დამოწ̂ეულითა, და მელ.
სულნი სარტყლითა ოქროსითა, ესე იყო უშვილო, და იმარხჳდა იგი

დღითი დღედ, [ვე’] მწუხრადმდე, და მხუხრი ეზიარებოდა ჟჵ, და დააგე
ბდეს სამსა ტრაპეზსა, სახლსა შჵ მისსა ობოლთა დაუცხროთათჳს, დაე
გრეთუჱ მისცემდა გლახაკთათჳს, და თქუა ევფემიანე ა’რარა ღირს-[ვიყო]
მე სლუჲდ ამას საწუთოსა ქუნასა ზედა ღჲსასა რათამცა ღირს-ვქმენ
მისლუჲდ, და თქმად მადლითა ჩემითა არს ესე :

ႨႢ რეთ’უჱ მეუღლე მისი, რომლისა სახელი მისი ელნასი, ესეცა
იყო მოწრმუნე, და მოსავ ღჲსა, რლი მარადის ილოცავნ და ევედრებიან ღჲსა
და იტყჳნ მომმადლე მე უღირსსა ამას მჴევალსა შენსა შჳლიერება მეუღლისა-
გან ჩემისა, რატა იყოს იგი ჩემდა სიხარულ, და მხიარულება ცხოვრებასა
ამას, და წინამძღუჲრ სულისა ჩემისა, დაუმეტესად წარემატებოდა მო-
წყალება გლახაკთა მჲთ და შეისმინა ღმერთმან ლოცჳსა მათისა
და მისცა მათ ყრმა წული. დაგანიხარეს ფრიად, ევფემიანე და ცოლმან
მისმან, ღჲსა მჲ, დაუწოდეს სახელი მისი Ⴀლექსი, და აღეს მ[ო]-
იწიფა ყრმა იგი მისცეს სასწავლოდ, და ისწავა ყლი წიგნები სა-
მოძღუჲრო და წსავლა სიბრძნისა, და ვჵ განიმწყსნა ღირსად ყრმა
იგი : Ⴎრქუჲ ევფემიანე ცოლსა თჳსსა მოვედ, და ვყოთ ქორწილი
ძისა ამის ჩუჱნისათჳს, ხჲშან ჰრქუჲ, დამტკიცენ უფალმან სიტ-
ყუჲ შენი მაშინ მითხოვედ სძლად ტომთაგან მედისათა, და შეუქმნეს
კუბო ოქრსა, და დაადგნნეს გჳრგჳნი ეკკლესიასა მაჲწჲსა ვონიფანტეს
და პატიოსანთა მღუჲდელთა შეიყუჲნეს იგინი კუბოსა მას და იყო
საზარელი

[Page 25]

სიხარული მას დღესა შჵ, და ვჵ დამწუხრდა რქუჲ ევფემიანე მესა თჳ
სსა აღდეგ შვილო ჩემო შევედ დაიხილე მის ცოლი ჩემი და შეისწავე
მეუღლე შენი:
Ⴋაშინ აღდგა და შევიდა და პოვა ცოლი თჳსი, მჯდომარე კუბო-
სა შჵ, და განიჴადა ბეჭედი თჳსი სამეფო, და სარტყელი დაშეხჳა
იგი შარითა, და მისცა იგი ცოლსა თჳსსა ნამარხევად, დარჰქუჲ მას
ნუ გამოაცხადებ ამას ვჲის ღჲ ა’რა გამოაცხადოს ჩემ შორის [...]ნმენ შორ-
ის, დაგამოჳდეს კუბოსა მისგან, და შეჳდეს სარეცელსა თჳსსა,
და იყო სულიერი სიხარული კრავთა ამათ ღჲსათა, ვჲ შუჲდღედ-
მოდე,და ვჲ მიემინა ცოლსა მისსა განიპარა ქმარი მისი მისგან,
და არიღო ოქრო დაწარჳდა რომით, და ვლო ღამე ყოველი დაშე-
ჳდა მას შჵ, და ჰრქუა მენავეთა მათ, მნებავს წარსულა
ასურეთად სადა იგი არს ხერთჳსი, და ხატი [მ]ღუჲთისა, და წა-
რემართნეს ნებითა ღჲსათა, და ვჲ მიიწინეს იგინი ადგილთა
მათ, ლავდიფისათა განჳდა ნაჳსა მისგან ჴმელად, და პოვნა მუნ
მოგზაურნი მიმავალნი ასურეთისასა,სადა იგი არს ხატი ღჲსა, და გა-
ნყიდა ყჲ მონაგები თჳსი, და მისცა გლახაკთა დაშეიმოსა და-
მოსელი საგლახაკო, და მოჳდა ეკკლესიასა მარიამ წმიდისასა.

და შედგა იგი საწვეთესა ქუ̃შე, ვ̃ ერთ გლახაკთაგანი, და აღ
იღო მარხჳ̂ ძლიერთ, და ლოცჳ̂ დასულთქმა დაუცადებელი,

[Page 26]

და შესძინებდა ყ̃ დღესა სათნოებასა, და იყო საზრდელად მისა
ორი უნკია პური, და ეგრეთვე წყალი. და მიიღის იგი კჳრ-
იაკით კჳრიაკედ, დანამეტნაჳ მისცის გლახაკთა :
Ⴙაშინ იყო მისთჳს რმს შ̃ ძიება დიდი დატირილი
დაამბოხება მშობელთა მისთა და ა’რა გპოვეს და მამამან მისმან
წარავლინნა სახლეულნი თჳსნი ყ̃ ადგილსა გულმჴურვალ-
ედ, და ა’რა პოვეს აწ̃ნიმე მათგანნი მიწინეს ასურეთ-
სა, დაიხილეს იგი, მჯდომარე ყურესა აკკლესიისასა და ვე’რ იც-
ნეს თუ ვდ̃ იგი არს, Ⴍ̃ მათი, ხ̃შან იცნა სახლეულ-
ნი იგი თჳსნი, და მისცეს მას საღჳ̂წი ვ̃ გლახაკსა, ხ̃შ [...]
ვ̃ მოიღო სათხოველი იგი სახლეულთა მათგან თჳსთა,
აღიპყრნა ჴელნი თჳსნი ზეცად, და მადლობდა ღ̃თსა, და ი-
ტყოდა გმადლობ შენ უფალო ღ̃თო ჩემო, რ̃ნ ღორს-მტავ
მე, სათხოველსა ამას მოღებად სახლეულთა ჩემთაგან, მაში-
ინ მოიქცეს მონანი იგი, და აუწყეს ევფემიანეს ვდ̃ ა'რა [...]
და იპოვა მე იგი შ̃ნ საყჳ̂რელი. ხ̃ევფემიანე სულთ-ით[ქ]-
ჳნა, და თქჳ̂ უწყის ღ̃ნ, ა’რა მივაქციო სარეცელსა მოლისა
ჩემისასა ვ̃ე ა’რა მომგჳ̂როთ მე იგი ჩემი, ა̃დ ვჰსტიროდე დავ-
გოდენდე დღეთა ცხოვრებისა ჩემისათა, ეგრეთვე დედა მისა
და ცოლი მის ყრმისა შეითქჳნეს ურთიერთას, და შეიმოსნეს შაჳთ
და შე[ე]ყენნეს სვეტსა, და დაცჳნეს პირ და ქცეჳთ მაშინ ტიროდა
დედა მისი, და იტყოდა ა’რა განვეშორო ამიერ ადგილით, ვ̃ე ა’რა
ვა..

[Page 27]

ვჰსცნა თუ ვრ̃ე წარმიწყმდა მე იგი ჩემი საყ|უარელი, ეგრეთვე მი ცო-
ლი იგი მისი გოდებდა დატიროსა, და იტყოდა ა’რა განვეშორო ამიერ
ადგილით, ვ̃ე ა’რა ვჰსცნა თუ ჳეთ მომინადირეს კეთილი იგი მეუღლე
ჩემი საყჳ̂რელი, ა̃დ მივემგზავრო მე. გჳ̃რიტსა მას უდაბნოსასა, და ა’რა
დავკდე ხესა ნედლსა, გარნა მარტო ვღაღადებდე დავგოდებდე.ვდ̃ის
გამომიცხადოს მე ღ̃ნ მეუღლე ჩემი, და ვრ̃ დაყო ყრმამან შჳდი წელი
საწუ̃თესა მას შ̃, მარიამ წმიდისასა, მაშინ ანგელოზმან ჴმა უყო
ზეცით მსახურსა ეკკლესიისასა, და რქჳ̂ კაცი ეგე რ̃ლი დგას ეკკლესი’ისა
საწუ̃თესა ქუ̃შე , და განუკჳრდა ეკკლესიისა მსახურსა მას, და თქჳ̂ ჳნ
არს კაცი ესე ღ̃ისა, და უპურა ჴელი დამიიყჳ̂ნა იგი ეკკლესიად
მაშინ გულის-ჴმა-ჰყო ვდ̃, განცხადნების კაცთა შ̃ნ საქმე მისი,
და იცვალა მრ̃ ადგილი, და ვდ̃ მოჳდა ლავდიკიად ასურეთისად, და მო-
ჳდა ზღჳს კიდესა, და პოვა ნავი და შეჳდა, და თქჳ̂ კულსა თჳ

სსა წარჳდე პავლე წმიდას, რ҃თა მუნ ა’რაჳბ მიცნას მე, და ვ҃რ წა-
რემართნეს განგებითა ღ҃სათა, მოჰბერა ქარმან, და აღიტაცა ნავ იგი,
და გამოაგდო იგი მახლობელად ქალაქსა რომსა, სადა იგი იყუ҃ნეს მა-
მა დედანი და ცოლი მისი, და გამოჳდა ხმელად, დაშევჳდა ქალაქად,
და აჰა შესლუ̂ასა ოდენ, შეემთხვა მამა მისი და ვერ იცნა იგი ხ҃შემ-
ან იცნო, და თაყუ̂ანის-სცა მამასა თჳსსა, და რქუ̂ა მას მონაო ღ҃საო
ჰყავ ჩემანა კეთილი გლახაკისა ამის დამიმიყუ̂ანე სახლად შენდა, რათა
სახლეულთა შენთაჰან რ҃ლ ნეშტი და შთებოდის, ჳზარდებოდე მე დაიხა-

[Page 28]

რებდეს სული ჩემი, რ҃ღ҃თ [...]ნ ავ҃ნნეს დღენი შენნი დამ
ოგუმადლოს მეფობაჲ ცათა შ҃, და რ҃ლი იგი შენგან უც-
ხო ქმნილ-არს, მოგუმადლოს მისიცა ნაწილი მეუთემან ცა-
თამან, და ვ҃ ესმნეს ევფემიანეს ესე ვ҃რნი სიტყუ̂ანი უცხოსა.
მისგან, განმხიარულდა გული მისი და წარიყუ̂ანა იგი სახ-
ლად თჳსთა, ჳნცა ამას ვა-
ცსა მსახურებდეს კ’დევა უ҃საგან მოიღოს, და სახლისა ჩემი-
საგან ნაწილი აქუ҃ნდეს, მაშინ წარიყუ̂ანეს სახლად მისა,
და აღიშენეს სადგური რ҃ლისა შევჳდოდა და გამოჳდოდა ევ
ფემიანე, და ეტყოდა მსახურთა თჳსთა, ვ҃ დ ტრაპეზისაგან ჩ...
იყავნ საზრდელი მისი, და ჰუუ̂თა მონათა მისთა, ხ҃ჯნათგან
მოჳდა იგი სახლსა მამისა თჳსისასა, და ჰუა ათჩჳდმეტი
წელი, და ყუდებულად, დააღიღო მაეხუ̂ა კჳრიაკით კჳრი-
აკედ, და საჭმელად მისა იყო ორი უნია პირი, და ეგრეთვე
წყალი, ხ҃სახლეულნი გულსა ალმობდეს ზოგნი წყალსა ასხუ
რებდეს, და ზოგნი პინავთა ვ҃დ ესე ყ҃, ეშმაკისა მ҃რ აღიძრ[ეს]
კეთილის მოზულისა, და ამას ყ҃ სიხაულით მოითმენდა და შეი-
წყნარებდა ხ҃რაჟამს მოიწია ჟამი ზეცით წოდებისა მისისა
Ⴈ҃სა მ҃რ რქუ̂ა მსახურსა თჳსსა მმაო წარვედ დამომართუ̂,
ქარტა დამელანი, და კალამი, და მან ჰყო ეგრეთ დადარე-
რა ყ҃ი საქმე მისი, და ნისანი რ҃ლი იყო ლოლისა მისისა თანა

[Page 29]

სარტყელი დაბეჭედი.არიდია შეხუ҃ჩული, რ҃ლი საიდუმლ-
ოდ ყოფილ-იყო მისთანა, და იპყრა იადგარი ჴელსა მისსა, დამე
ისუ҃ჩნა დღესა კჳრიაკესა მაშინ ზეცით ჴმა-ჰყო ანგეოზმ-
ან, სადა იგი პატრიაქი, და ყ҃ი ერი კრებულად იყო, და რქუ̂ა
მოიძიეთ კაცი ღ҃სა, და ჴმა ჰყუ҃ჩს კირიელ’ეისონ, მაშინ
ბრძანა მეფემან და პატრიარქმან, რათა განთიად დრესა ორ҃
შაბათსა ყ҃ი ერი შემოკრბეს ეკკლესიად, პეტრე წმიდად და ლო-
ცუ̂ა-ჰყონ, და ვ҃ შეკრბეს ჴმობდეს ლიტანიითა კირიელეისო-
ნსა, და იტყოდეს ღ҃თიო გამოგჳცხადე ჩ҃ნ კაცი იგი ღ҃სა, სადა

არს ა’რა უწყით ჩნ҃, მაშინ მეორედ ჴმა ჰყო ანგელოსმან, და რქუა̂
სახლსა შ҃ ევფემიასასა არს კაცი იგი ღ҃ისა, მაშინ რქუა̂
მეფემან ევფემიანეს, ჵი’ მეგობარო ჩემო ოდეს ესე ვრ҃ი კაცი
სახლსა შ҃შენსა იყო ვრ҃ ა’რა ჳცოდე. მაშნ҃ მრაწრაფლ მოუწ-
ოდა მსახურსა მჳსსა, რ҃ლისადა გკახაკი იგი იყო საზრდელად
მიეცა, და რქუა̂ მას, ჳნ არს სახლეულთა ჩნ҃თაგანი ესე ვრ҃ი კაცი’
ხ҃შან რქუა̂ ა’რაჳნ უწყი, რ҃ყოველნივე ერთ არ’ნ გარნა გლახა-
კი იგ, რომელი მომეც მე, რ҃ფრიადნი სათნოებანი არ’ნ მისთანა,
რ҃იმარხავს იგი კჳრიაკით კჳრიაკედ, და საზრდელად მისა არს,
ორი უნვია პური და ეგრეთვე წყალი, მაში წარჳდა ევფემიანე,
და მოჳდა ნეტარსა მას გუა̂მსა მისსა, და ჴმაუყო ხ҃შან ა’რა.
მიუგო სიტყუა̂, და მიეახლა მას, და აღჳადა პირსა მისსა და

[Page 30]

იხილა მრწყინუა̂ლება ვ҃მზისა, და დაწერილი იგი იადგარი აქ-
უნდა ჴელსა მისსა, და მიყო ჴელი მისი ევფემიანე, რათამცა
გამოუღო ქარტა იგი, და ვე’რ უძლო გამოღებად ჴელისაგან მისი-
სა მაშინ მსწრაფლ წარჳდა მეფისა და რქუა̂ კაცსა რ҃ლსა ვეძებდ-
ით ვპოვე, და დაეყო ათჩჳდმეტი წელი სახლსა შ҃მამისა მისი-
სასა, და ა’რა უწყოდა ვ҃დ შჳლი მისი არს, მაშინ უბრძანა მეფე-
მან, გარდაგდებად ცხედარსა ზ҃, წმიდა იგი გუა̂მი მისი, და აღ҃
დგა მე’ფე დაპატრიაქი, და ყ҃ი სიმრავლე ფ҃დი, დამოჳდეს რვნ-
ებითა დასაკმეველითა ადგილსა მას, სადა მდებარე იყო წმიდა
იგი გუა̂მი მისი, მახლობელად ადგილსა ამას, სადა იგი შეყენე-
ბულ იყუნეს დედა მისი და ცოლი, და ვ҃ ესმა ჴმა ოხრისა დედასა
მისსა, გაბაღო სარკმელი და იხედჳდა და უკჳრდა, და თქუა̂ რაჲმე
არს ესე, რ҃შეფე დამღყდელნი და ერნი მოვლენან ჩნ҃თა ვართ ზ҃
მაშინ მოჳდა მეფე დაპატრიაქი, გუნდითურთ მისით, და ზ҃მაიდ-
გეს გუა̂მსა მას ზ҃წმიდისასა მაშინ იწყო მეფემან დარქუა̂ ჵი’
წმიდაო დაღაცათუ მე ცოდჳლვარ ა҃დ მეფე ვარ, და ესე პატრიაქი
არს, და მამა ყ҃ისა სოფლისა მოგუ҃ც ქარტა ეგე რათა ვჰსცნათ თუ
ჳნ ხარ მაშინ მისცა ქარტა იგი პატრიაქსა, და პატრიაქმა მისცა დეკა-
ნოზსა ეკკლესი’სასა და უბრძანა წარკითხუა̂ წ҃ მის ყ҃ისა ერისა.
და ვრ ესმა მამასა მისსა, იკითხჳდა რა ქარტასა მას, ჴმაყო დადა-
ვარდა მკერდსა ვ҃მისსა, გოდებდა დამჴცეთა მისთა იფხვრიდა, და იტყ-
ოდა ვაჲმე უბედრუკსა ამას შელო ჩემო სასურველო, ჳნაღანენ.

[Page 31]

ველოდი აწ’, ხ҃ვ҃ ესმა დედასა მისსა’ მეყუ҃სეულად განხეთქნასა’-
რკმელსა მისნი, და გარდამოგფრინდა ვ҃ორბი’ ჴობდა საწყალო-
ბელად დაიტყო҃და, გზამეცით და რათა ჳხილო წარწყმედული კრაჳ
ჩუმი, და დავარდა მკერდსა მისსა; ზ҃, ტიროდა დაიტყოდა ვა[ი]მე საყ-

უარელო შვლო ჩემო, სადა ღამე’ ვესჳდე მოსლვასა შენსა ან’უ
ჳნაღა მოგელოდე’ გლახაკი’ ესე, და დავრდომილი დაეგრეთ-
უჱ ცოლი მისი მოჳდა, და დავარდა ფერჳთა თანა მისთა გო-
დებდა დაესრეთ იტყოდა, ვაჲმე ვრ̃ღა დაბნელდა̃გონე’-
ბა ჩემი, და დავარგერ მოსალოდებელსა საწუთოსასა, ხ̃შენ
სანატრელო მძლე ექმენ ყ̃თავე საშუჱბელთა სოფლისათა’,
დაგანა[ყ]ენე ცნობა შენი, ყ̃ისაგან წარმავალისა, საწუთოსა,
სამგზის სანატრელო, და ყ̃ითა სიბრძნითა შემკობილო, ნეტარ ხარ
შენ რ̃დაუტევე სახსენებელი ვ̃ხევსა შენისა საუკუნო განუქარვე
ბელი ყ̃ლსა ქ|უჱყანასა მაშინ აღდგა მეფე დაპატრიაქი და ყ̃ი
ერი, და აღიღეს პატიოსან[ნ]ი იგი გუ̂ამი, და მიაქუნ̃და ეკკლესიად,
და რაოდენნი უძლურნი დასნეულენი შეემთხუჱოდეს განიკ-
ურნებოდეს მწუხართა ნათელი მიეფინებოდა ბრმანი ხედჳდ-
ეს, და ყ̃ნი ჭირუჱულნიa[ა] ლხინებასა ჰპოებდეს, დიდისა მი-
სგან შემთხუ̂ჲჳსა ა’რა აუფლებდეს დამარხუ̂ად პატიოსანთა
დაწმიდათა ნაწილთა მისთა, მაშინ უბრძანა მეფემან დიდ
ძალისა ოქროსა დავეცხლითა მითენა ერსა ზ̃ნ̃, და ყ̃ი ერი მას
მისდევდეს დაწარიღეს პაიოსანი იგი გუ̂ამი საფლავად ეკკლ-

[Page 32]

ესიასა ვონიფანტე წმიდასა, დაიყო კრება შჳდსა დრესა, და ყ̃ნ̃
რასაცა ჴნ ითხოვდა მიეცემოდა მის წ̃ისა მრ̃, მაშინ ბრძანა მეფე-
მან დამეამკუჱს ლუსკუმა იგი ოქროთა დამარგალიტითა დათუ̂ალით
პატიოსნითა, და შთავეს პატიოსანი იგი გუ̂ამი მისი მას შა დ..
უნთქუჱსვე აღმოჴდა სული სურნელებისა ადგილსა მისგან. ხ̃ლღე-
სრულა ნეტარი ესე, Ⴃთუჱსა მარტსა ათჩჳდმეტსა, და მიჳდა იგი
წ̃ე ყ̃ისა, სადიდებელად მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა აწ̃ და მარადის და უკ̃ი
უ̃კე ამინ : Ⴘეოც მეყავ წ̃რ ღ̃ისბო, ცრლ ჴლს ზირაქს :

1.3.

Ⴀხალთა მადლთა, აღტჳფრულნი’ სულითა,
Ⴌოცჳთა მომღე, სულთა მამისა მი’ერ,
Ⴂსეღა მაგე, მუშაკობას წარმართუ̂ა’,
ႵႽ მჰსგავსადრა, მარადღე იღენი’რწმენით,
Ⴑრულად რა თაჳ, Ⴖღ̃სადმი’ უკუნ სწირე’,
Ⴈოხდ ჩუ̃ნთჳსცა, მონისდმი’ მუხმარის;’
Ⴘეოხ მეყავ წმიდაო ღ̃ისაოცოდჳლს ზ [...]იაქს :

[Page 1]

1.4. Ⴂალობა მოციქულისა იელო-ჟე ტრეღრანელიე Ⴘე ქუბ ილისა Ⴕრისტესა შუჱნიერად Ⴈგალობს, Ⴂალობა,

**Ⴑძლის-პირი. Ⴈგიუჱ, Ⴛაანთქენ ვნებანი
სულისა ჩემისანი :~**

Ⴑასუფეველი ცათა ღირსო რ͞ლიცაჲ იჳქადაგე და იმკჳდრე.
და მზრახუჱლ ზეციერ. იქმენ შენ სიტყუ̂ასა;, მრწ-
მუნებელნი ღ͞ჲს-მეტყუჱლებათა' შენთა', და ქადაგების-
ანი', და იფარენ ვედრებითა შენითა:

Ⴟალსა' გულის-ხმის-ყოფისასა. მჩუჱნებელმან ყო
ველნი. მიწიერნი შეურაცხ-ჰყუჱნ საკრუჱლთა' თ'ა ბუნ-
ებისა' ბრძენნი, და სიტყჳიერობით შედგომილმან სიტყ
ჳსამან უსიტყობისაგან, განმათაჳსუფლენ უსიტყუჱლ-
ქმნილნი' :

Ⴆეციერი' ცნობა' მოიგე, ღ͞ჲს-მეტყუჱლო', და ღ͞თისა
სიტყუ̂ა ღ͞თი ქადაგე, და საბამსა იყო სიტყუ̂ა და, და სიტყუ̂ა იგი'
იყო მშბელისა მისისათ'ა, და ღ͞თი იყო სიტყუ̂ა, მახარე
ბელო ასწაუჱ ყოველთა : Ⴇ'წა
Ⴡალწულთა განწყობილი სამღთ, ყ͞დ პატიოსანი, შენ-

[Page 2]

შუჱნიერსა' შ͞ს', დედათა გიგალობს' ღ͞თის მშბელო
ქალწულო' საღმთოთა სიკეთითა განშუჱნებულსა', რ͞უად-
რეს სიტყჳსა ჰშევ კეთილ მყოფელი სიტყუ̂ა: Ⴂალობა Ⴂ. Ⴑძლის

პირი, Ⴈგიუჱ Ⴇღყუ̂აჳლნა:
Ⴁუნებათა უაღრესი', საიდუმლო სამებისა', ღ͞ჲს მეტყუჱ-
ლითა' ენითა განაცხადე ბრძენო Ⴈოანე, რ͞ჲსა მ͞რ განა-
ძლიერე გული ჩუჱნი:

Ⴈ͞ნა შ͞ნი კალამ იქმნა' მწიგნობრისა ჴელოვნისა, ყ͞დწ͞ჲსა
სულისა', და ღ͞თივ წერილი კეთილად, დამსახუჱლ ყ͞დწ͞ჲსა
სულისა' დასამღთოსა სახარებისა:

Ⴂამსჰჩნდი შ͞ნ უფსკრულად, ყ͞დ ბრძნისა' სიბრძნისად ღი-
რსო. მიეყრდენ კადნიერად მკერდსა წყაროს მას სიბრძნი
სასა, და სამღთოდ ქადაგ მისსა განჩინებულ იქმენ: Ⴇ'წა

Ⴗ͞ნ მხოლოსა. ქწ͞ად', და დედად გქადაგებთ, ვ͞ა ცხოუ̂რების მომატყ
უჱბელსა სოფლისასა. Ⴘი' ყ͞დ უბიწოო' დიდებულითა' მით მეო'-

ხებითა შ͞ჲთა. Ⴂგალობაჵ Ⴑძლის პირი. Ⴈგიუჱ Ⴘოხუ̂ედ:
Ⴗ͞ნ ს'იტყუ̂მან, ღ͞ჲს მეტყუჱლად' დიდად გადიდა' რ͞ღ͞თაებისა' მისისა ქად

აგ იქმენ ღ̃თივ ბრწყინუ̂ალე, და კაცთა მ̃რთ მისი გამუთ-
ქმელ

[Page 3]

ქმელი განგებულება ასწავა:

Ⴘომგებელი’ გულსა წმიდასა, და ჴორცთა ქ̃წთა ტაძრად გამო-
სჩნდი ცხოუჩლად’, და სულიერად დიდებული და საუ̂ნედ რჩე-
ულად’ ყ̃დ საგალობელისა ერთ ღ̃თაებისად:

Ⴏეობითა უხრწნელისა’ ქალწულისათა’ პატივ გეცა’, სან-
ატრელოო ქ̃წო’, და ძმად გამოსჩნდი მისსა რ̃ლნ გამოგირ-
ჩია ბრძენო, და მოწაფედ ღ̃სა-მეტყუჩლად’ განსრულებულ

გყო: Ⴚწა
Ⴓ [იროუჩსა] გარდასლვასა განკურნებული შ̃ნ ყდ უბიწო-
სა შ̃ს, დაემკჳდრა ყოვლითურთ განახლებად ჩ̃ნდა, დაც-
ემულისა კაცისა ზესთა ხატისა:

Ⴆეცისა გონებად გამოჩნდი, ღ̃ს-მეტყუჩლო მადლით ყ̃დ ნათელ
ქმნილი მიახლებითა ნათლითა, დასაბამისათა, და გ̃ლის სიტყ-
ჳსა მისდა აღსლჳთა განათლებული:

Ⴜმიდითა გონებითა: და უბიწოთა ბაგითა დაპირითა, სამღთოთა
გონებითა: ჰქადაგე ყ̃დ ქებულო. სახარება შ̃ნი, და ყ̃თა მორწმ-
უნეთა მიეც მაცხოუ̂რებად :

Ⴕნ̃ თანა მკჳდრი, სიჭაბუკეთგან ორღანოდ’ მადლს და მის მ̃რ

[Page 4]

განიჩინე წარმართებული ღ̃ს-მეტყუჩლებისა, და დიდე-
ბა სამებისა განსთქუ̂ ზესთა ცნობასა: Ⴚწა

Ⴑიტყუ̂ათა მათ შენთა მოხსენებითა გნატრით შ̃ნ, სამღთოთა,
ნეტარებითა, და დაუბარებელითა მით ცხოვრებითა ქ̃წო ჭ̃ტე-
ბით, მდიდარ ქმნილი შ̃ნ მ̃რ: Ⴂალობა Ⴃ Ⴑძლის-პირი Ⴈგიუჩ Ⴐელუ̂ა

Ⴈესო ღ̃თო ჩუჩნმან, და ႭႵნ. საკუთარ მყოფელმან სიწმიდისა შ̃სა
და სრულისა ღირსებისამან ძმად თუსად აღგიარა შ̃ნ ღის-მეტყუჩლ:

Ⴂვრგვნოსან ჰყავ წმიდა ცხოუ̂რებაში’ მიეყრდენ შ̃ნ კადნიერად
სამღთოსა მკერდსა, სიბრძნისასა დიდებულოო, და სამგზითა’ ნათ-
ლითა განბრწყინუჩბულ-ჰყავ:

Ⴛიდთა მცხინ|ჳარებათა შარავანდედთა, ღნ̃ა-მეტყუჱლებისა შ̃ისა
თა, განანათლეს მკჳდრ-ანი დიდებულოო, და მათ მრ̃ ღელავს მად-
ლთა უფსკრულით. Ⴀ̃წა

Ⴑათა გარდამთხმელმან ჯერ ჩინებითა' ცად ახლად, ქყ̃ნასა ზ̃ნ გამ-
გაჩინა ღ̃ისა დედაო უხრწნელოო, და შენგან გამობრწყინ-
უჵბულად იცილჳ̂ Ⴂალობა Ⴒ Ⴑძლის-პირი Ⴈგიუჵ Ⴗრძანებამან:
Ⴑმღთოთა ელჳ̂არებითა ნათელქმნულმან შენ მრ̃, სულიწმი-
და უფროსად განცხადებულად, ღნ̃ა-მეტყუჱლე, დაუსაბამოსა მა-

[Page 5]

მისა გამოსრული, და მისა თანა განსუჵნებული, განუყოფ-
ელად ვ̃ნ ერთ არსი:

Ⴘენ შ̃ნ აღდგა ნეტარო, სიმართლისა მზემან კარაჳ
თჳსი. ცად მარადის მოძრაჳ̂ად', შ̃ნ გჰქმნა, და ღნ̃ა-მეტყუჵ-
ლითა ენითა შენითა ჰქადაგე ქ̃ე შეყჳ̂არებულო მეგობარო მისო:

Ⴖთ̃ივ ბრწყინჳ̂ალე ჳმა თქმულთა შ̃ნთა ძალისაგანისმა' სა-
ნატრელოო' ღ̃ისა-მეტყუჵლოო, და ზესთა სოფლისა, სახა-
რებამან შენმან გარე შეცჳთ, და ფარა სრულად სავსე
ბა ქუჵყანასა, სიმაღლითა მოძღჳ̂რებისა' სჯულთა: Ⴀ'წა'

Ⴍთესლოდ მუცლად ღება, და უხრწნელი შობა
შენ მხოლომან აჩუჵნე ქწ̃დ რა'ჲ ეგე რ' ყოველ-
თა ღთ̃ი ჰშევ ყ̃დ უბიწო-ვო, განკაცებული მორწმ-
უნეთა მაცხოჳ̂რად' და გამომხსნელად:

Ⴂალო-ბა Ⴒ Ⴑძლის-პირი Ⴈგვიუჵ Ⴑაკმილი იგი:
Ⴒითარცა ელუა, სათლისა მავალი, მკჳდროანსა გამოუ
ჩნდი ნეტარო, და სიწმიდისა მზითა, ქალწულებისა გჳრ-
გჳნოსნო-ბითა, და კეთილ მსახურებისა სჯულითა განა-
ბრწყინუჵ, სო-ფელი ქ̃ნ შეყჳ̂არებულო:

[Page 6]

Ⴑულით დაჴორცით, და გონებით წმიდამან ახარეშ̃ნ
ზეცისა იგი ქრისტეს საჳარება, დაცათა შინა ანგელო-
სთა მწყო-ბრსა თანა მოქალაქედ ჩინებული ღაღადებ
აჳხ̃დით, საქმენი უფლისანი უფალსა:

Ⴟატ შუჵნიერ, და შესაწირავ სამღთო, ზეცათა ტაძრ-
ისა იქმენ, და საყდარ გრძნობისა დასაჳ̂ბე განსუჵნებუ

ლისა ბრძნისა, Ⴒ҃-როანო ღ҃თის-მეტყუჱლებისა, მჴმობ’-
არე, აჳხ’დით საქმენი უფლისაი უფალსა: Ⴀ’წა

Ⴏათა პირუჱლისა წყევა უჩინო-ყო, და სიკ|უდილისა იგი და|
სჯილება, პირუჱლისა დედისა, ქწ’ლისაგან ღ҃თისა დედისა,
იშევ სიტყუ̂აო- ღ҃თისაო-, ყ҃თა მონიჭებად უკუ̂დაებისა და მ-
ჴსნელისა: Ⴂალობა Ⴔ სძლის-პირი Ⴈგიუჱ Ⴇაუსაზამისაგან.

Ⴀწ არღარა იგავით, ა҃დ პირის-პირ პირითა მიხედუ̂ად ღი-
რს იქმნები ღუ̂არსა საშუჱზელთასა, და წყალოსა მშჳდობ-
ისასა, და მდინარესა უკუ̂დავებისასა რ҃ლითაცა მორწყული მი-
იღებ ნეტარსა განღთობასა:

Ⴕუჱყანისა ითხოუჱ ქ҃სგან მოღებად. საყდარი ხ҃შან სამღთო
მკერდი თჳსი მოგანიჭა შენ, რ҃ჱს ინაჴიდგ ღ҃სა-მეტყუჱლო- უქ
ცე…

[Page 7]

Ⴀ’ რ მრცხუჱნის თქმანი’, თქჳენთჳს მე გლისანი,
⟨839 ⟩
Ⴅინცა ისმინონ, ა’რ მჴდემის ა’რაჳსგან,
Ⴀმად ჳ҃დ, თქ҃ნ შჳლნი Ⴋეფეთანი,
Ⴍრ- მეფობითა, ძირთაგან ნაწარმ-ნი,
Ⴗრმანი ჰასაკით, შუჱნიერ მ-რფ ნაკუჱთით:
Ⴀნასტასი’ა, Ⴀღდგომის თან სახელითა,
⟨840 ⟩
Ⴂს ჰჴამდა შენდა, რა’ გრძელს ცხოოვრებასა,
Ⴋიჳსწუჱთ სიმრთელი, მოგეზღო ჩემდა ცრემლნი’,
Ⴗ҃ნ დაჰჴედ ადგილ, დაჳწყებისად მწარედ,
Ⴋე’ დამიტე[ვე], მ[ე]ცნთაგან [უ]საწყალად:
Ⴘ҃ნდამი ჩ҃ი, იცოდი ტრფიალება,
⟨841 ⟩
Ⴀრ҃ მცირე იყო, განჰდიდნებოდა ფ҃დ
Ⴀმად ვ҃დ, Ⴋეფეთა შენთა მეშუ̂თა,
Ⴘ҃ნ ჩემდა მოგცეს, საკუთარ უსაკუთრეს,
Ⴋწყუროდი, გტრფოდი, ვხარობდი გახარებდი:
Ⴘ҃ნ მიყუ̂ […]არდ დამყნილი, [Ⴑ҃ნ მრმა […] ყრით],
⟨842 ⟩ Ⴘ҃ნ მრ-მან […]არევ ყარამფილ,
Ⴘ҃ნ მთ […]ნაზავ Ⴋარგარიტ,
Ⴘ҃ნ […] ეცნიერ მჳა.ვ […] ხით დამცუჱლი,
[…] ალობ […] მით:

[Page 8]

ႷჃ ჩემდა სუნნელ [...] [...] ჩემდა შუჵნიერება,
⟨843 ⟩
Ⴚჩემდა დიდება, ჩემდა ნათელ სიხარულ,
Ⴙემდა Ⴋჟე მნათობ, ჩემდა დღე საუღამო,
Ⴙემდა სიკეთე, ჩემდა ბედნიერება,
Ⴀ’რღარა მივოვარ საწყალობელ ამით:
Ⴋარიამ’ Ⴉეთილ, Ⴒრედო სოლომონით,
⟨844 ⟩
Ⴋადლის თან-სეხნავ, მოკრძალულო სიმკალურით,
Ⴙემო წალკოტო, საცილებო ა’რ ჯსგან,
Ⴋე შენსა შენდა, ნასაკუთრევს Ⴗუნებით,
Ⴋახარე’ შენად, იხარე’ ჩემდა მომართ :
ႷჃ Ⴀსულობა, Ⴇაჯთისი სამართლად,
⟨845 ⟩
Ⴋოგმადლა ႶႼნ, რჵშუჵნიერად,
Ⴒარ შენ აღგებულ, ლამაზ მიმადლებულად [...],
Ⴂშუჵნის შრომანი, ნახავ ხერით ვარდსა,
Ⴇამარგარიგნი, Ⴢაკინთს თანა გფშინავ :
Ⴡთი არს ჩემდა, მივხედო რა საფლ⟨ავ⟩ [...]
ႷჃსა შემცუჵლსა, სად ნა [...]
Ⴂარდაქცეულებ, რტო დაცვენ [...]
Ⴢანი შენნი, ა’ღარ ჰფშვან [სუნელთა],
Ⴇავბილთა ფერი, ბაგითურთ [...]გხდომ [...] [...]

Home
Date: 21 February 2019